

ИВАН ДЕРЖАНСКИ

**ДУМИТЕ ЗА КРАТКИ ПЕРИОДИ ВРЕМЕ В БЪЛГАРСКИ И
УКРАИНСКИ ЕЗИК (ВЪРХУ МАТЕРИАЛ ОТ
ПАРАЛЕЛНИ ТЕКСТОВЕ)¹**

IVAN DERZHANSKI

**BRIEF TIME WORDS IN BULGARIAN AND UKRAINIAN
(USING EVIDENCE FROM PARALLEL TEXTS)**

(Abstract)

This paper presents a corpus-based study of the use of several nouns denoting brief time periods and units ('minute', 'instant', 'moment', 'second') in Bulgarian and Ukrainian. All matching instances of these words in a collection of parallel texts consisting of original Bulgarian and Ukrainian fiction as well as translations from two other Slavic languages (Polish and Russian) and four non-Slavic ones (English, French, German and Italian) were sought out and counted. The main question is what we can learn by comparing the frequencies of the various correspondences of Bulgarian and Ukrainian words.

Keywords: time words, lexical semantics, parallel corpora, translation, Bulgarian language, Ukrainian language

1. Увод

В тази работа се разглеждат съответствията между няколко темпорални лексеми в паралелни текстове на български и украински език. За тази цел бяха избрани високочестотни² съществителни имена, които означават точки или подчертано кратки отсечки от оста на времето, а именно българските *минута*, *миг*, *момент* и *секунда* и украинските *мент*, *мить*, *момент*, *секунда*, *хвилина* и *хвиля*, заедно с някои производни умалителни съществителни, прилагателни и наречия (напр. бълг. *минутка*, *няколкоминутен*, *ежеминутно*; укр. *хвилинка*, *півхвилини*, *кількахвилинний*, *щохвилини*).

2. Корпусът

Работният българско-украински корпус (Siruk, Derzhanski 2013) съдържа около 15 млн. думи (8 млн. в българските и 7 млн. в украинските текстове³). Съставен е изцяло от художествена литература (главно романи, но

и известно количество повести и разкази). Състои се от 10 сектора с приблизително еднакъв обем: текстове от български и украински автори в оригинал и в превод на другия език и преводи на български и украински от английски (два сектора), италиански, немски, полски, руски (също два сектора) и френски оригинали. Списъкът от автори, заглавия и преводачи е даден в Приложението.⁴

3. Експериментът

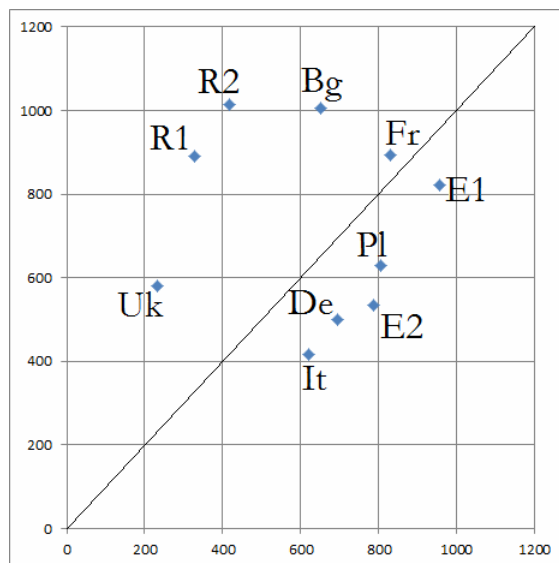
В корпуса бяха намерени 13604 употреби на дума за кратък период време на единия или на двата езика, в т.ч. 3319 случая, в които такава дума има само в българския текст, 3021 случая, в които я има само в украинския текст, и 7264 двойки думи за кратки периоди време.⁵ Таблица 1 показва как са разпределени тези бройки по сектори от корпуса, а графиката на фигура 1 съпоставя броя двойки съответни думи (по ординатната ос) на броя думи на някой от двата езика без съответствия в другия (по абсцисната). Може да се забележи, че като цяло в текстовете със славянски оригинали двойките съответни думи са повече, а думите без съответствия – по-малко (както би било естествено да се очаква, изхождайки от съображението, че преводите от близки езици обикновено са по-точни), но полският и френският сектор нарушават тази закономерност.

Таблица 1. Брой български думи без съответни украински (б:—), украински думи без съответни български (—:у) и двойки съответни думи (б:у) по сектори

сектор	Bg	De	E1	E2	Fr	It	Pl	R1	R2	Uk
б:—	445	373	551	347	407	314	317	163	264	138
—:у	206	323	412	440	423	309	488	171	154	95
б:у	1007	499	812	533	891	414	628	887	1013	580
Σ	1658	1195	1775	1320	1721	1037	1433	1221	1431	813

Най-много български думи за кратки периоди време има в българския сектор, най-много украински – във френския, най-много такива думи на единия или на двата езика – в английския сектор E1, а най-малко – в украинския. Изобщо прави впечатление, че в оригиналните български текстове изследваните думи се срещат повече от два пъти по-често, отколкото в оригиналните украински,⁶ а всички преводни сектори заемат едно или друго положение между тези крайности. Текстът с най-висока плътност на думи за кратки периоди време (изчислена като броя случаи, в които в единия или в двата езика е употребена такава дума, разделен на сумарния брой думи в българската и украинската версия на текста) е „Убийство на игрището за голф“ от А. Кристи, а с най-ниска (почти 13 пъти) – „Омайната Десна“ от А. Довженко. Най-слабо е съответствието между преводите на „Декамерон“ от Дж. Бокачо: в българската версия има 31 употреби на ду-

ми за кратки периоди време без съответни украински, в украинската – 93 без съответни български, а двойките са само 6.

Фигура 1. Съпоставка на броя думи без съответствия (по абсцисата) и броя двойки съответни думи (по ординатата) във всеки сектор

Резултатите от изброяването на отделните думи са дадени в таблица 2. В нея, както и в другите подобни таблици по-нататък в изложението, българските думи бележат редовете, украинските – колоните, а тиретата значат отсъствие на дума за кратък период време на съответното място в текста.

Малкият брой нулеви стойности отразява факта, че изследваните думи в много случаи са взаимозаменяеми.⁷ Интерес представлява обаче съотношението както на техните честоти, така и на честотите на преводните съответствия. В частност веднага се вижда, че в български *миг*, *момент* и *минута* имат сходни честоти, като значително изпреварват *секунда*, а в украински *хвилина* и *мить* се употребяват много по-често от *момент*, *секунда* и *хвиля*.

4. *хвиля*, *мент*

Най-малка, но все пак не пренебрежимо малка, честота сред украинските думи за кратки периоди време имат *хвиля* и особено *мент*.

Забелязва се, че *хвиля* няма пряко лексикално съответствие на български: в $\frac{2}{3}$ от случаите, когато се среща тя в украинския текст, в българския не е употребено съществително, назоваващо кратък период време (вместо това в 126 от 310 примера намираме наречието *малко*). Ако все пак има

съществително, то най-често е *миг* или (с по-малка вероятност) *минута* или *момент*.

Таблица 2. Обобщени резултати от преброяването

	—	хвилина	митъ	момент	секунда	хвиля	мент	Σ
—		1249	1259	135	50	312	16	3022
<i>минута</i>	326	2379	99	12	7	40	0	2863
<i>миг</i>	1393	694	1618	70	59	91	12	3937
<i>момент</i>	1550	402	621	444	7	39	22	3085
<i>секунда</i>	50	51	92	0	500	5	0	698
Σ	3321	4775	3689	661	623	487	50	13604

В таблица 2 *хвиля* включва диминутивна *хвилька*, на който се падат 42% от употребите. Това значи, че *хвиля* е единствената от изследваните думи, чийто умалителен корелат има значителна честота (за *хвилина* съответната стойност е 6%, за *минута* – 5%, а диминутиви от *секунда* се срещат в единични случаи).

Таблица 3. Сравнение на *хвиля* и *хвилька*

	<i>хвиля</i>	<i>хвилька</i>
—	138	45
<i>малко</i>	89	37
<i>минута</i>	20	11
<i>минутка</i>	2	8
<i>миг</i>	56	35
<i>момент</i>	37	4
<i>секунда</i>		5
Σ	342	145

Разпределението на употребите на *хвиля*, както и на *мент*, по секторите на корпуса е твърде неравномерно. На полския и италианския сектор се падат почти по $\frac{1}{4}$ от всички употреби на *хвиля* и *хвилька*. Но и в тях са неравномерно разпределени: в полския сектор само три са от „Кръстоносци“ на Х. Сенкевич, а останалите са от „С огън и меч“ от същия автор; в италианския малко повече от половината (64) са от „Декамерон“ на Дж. Бокачо, а почти една трета (36) са от „Чочарка“ на А. Моравия. Става дума значи за предпочитания на преводачите (вероятно отчасти стилистично мотивирани⁸). Висока е честотата на *хвиля* и в „Зелени мелници“ от В. Земляк (докато в „Лебедово ято“ е много по-ниска).

Малко повече от половината употреби на *мент*⁹ (27) са в произведения на украински автори, а почти една четвърт (12) – в преводи от италиански (най-вече в романите на У. Еко). Като цяло украинските преводачи много малко си служат с тази дума.

Таблица 4. *Разпределение на хвиля, хвилька и мент по сектори*

сектор	Bg	De	E1	E2	Fr	It	Pl	R1	R2	Uk	Σ
<i>хвиля</i>	3	13	23	16	9	87	108	23	3	57	342
<i>хвилька</i>	3	20	14	46	4	25	8	5	15	5	145
<i>мент</i>	0	1	1	0	1	12	0	1	7	27	50

5. минута, хвилина, миг, мить, момент, секунда

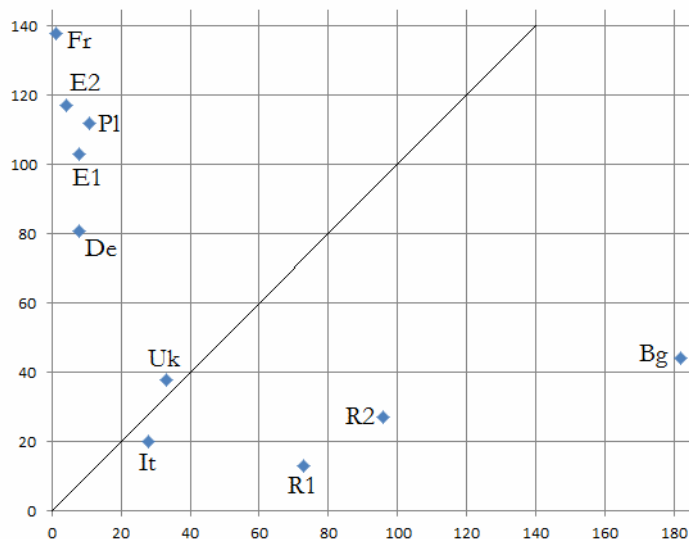
Най-голяма честота имат съответствията, лежащи на главния диагонал на таблица 2 (*минута* : *хвилина*, *миг* : *мить*¹⁰, *момент* : *момент*, *секунда* : *секунда*). Тази междуезикова корелация се обяснява отчасти, но едва ли изцяло, с естествения стремеж на преводачите към близост до оригинала. Двойката *минута* : *хвилина* се среща най-често в научната фантастика, а в няколко от най-несъвременните по тематика текстове¹¹ я няма изобщо. По подобен начин с жанровете на книгите корелира и *секунда* : *секунда*. И трите текста, в които е най-добре представена двойката *миг*:*мить*, са от българския сектор („Везни“ и „Следите остават“ от П. Вежинов и „Сбогом, Акрополис!“ от И. Давидков), пак така е и с *момент* : *момент* (най-често срещана в „Няма нищо по-хубаво от лошото време“, „Голямата скука“ и „Тайфуни с нежни имена“ от Б. Райнов).

Казаното в началото на предишния абзац изисква едно уточнение: българското съществително *момент* най-често няма съответствие в украинския текст (така става 1550 пъти, а двойката *момент* : *момент* се намира само 621 пъти). В почти половината случаи тази българска дума е част от устойчивите изрази *в момента* и *в този/тоя* (*дадения*, *настоящия*, *онзи*) *момент*, на които на украински или не отговаря нищо, или им отговарят наречия и наречни изрази за време (таблица 5).

Таблица 5. *Съответствия на българските изрази в момента и в този момент, които не включват украинска дума за кратък период време*

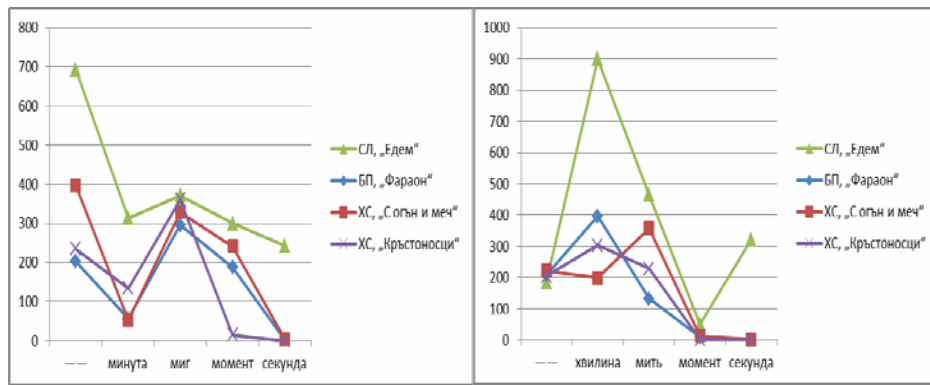
	—	<i>зараз</i>	<i>тут</i>	<i>тепер</i>	<i>саме</i>	<i>тоді</i>	<i>в цей час</i>	<i>раптом</i>	др.	Σ
<i>в момента</i>	116	107	2	44	17	11	4	1	31	333
<i>в този момент</i>	90	37	110	19	14	17	21	21	70	399
Σ	206	144	112	63	31	28	25	22	101	732

Относително много пъти се срещат и двойките под главния диагонал, докато двойките над него са крайно редки.¹² Да отбележим, че разпределението на двойките *миг* : *хвилинка* и *момент* : *момент* е във видима корелация с езика на оригинала (фигура 2): във всички преводи от английски, френски и полски и почти всички от немски (изключение прави „Доктор Фаустус“ от Т. Ман) преобладава първата, а в повечето текстове от българския и почти всички от руските сектори – втората.

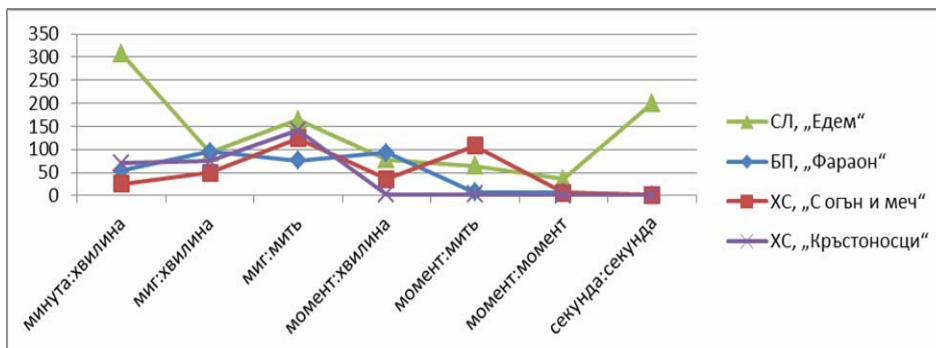
Фигура 2. Съпоставка на броя срещания на двойките момент : момент (по абсцисата) и миг : хвилинка (по ординатата) във всеки сектор

Допълнителна представа за значението на жанра, предпочитанията на автора и на преводачите ще даде сравнението на текстовете от полския сектор. Те са четири: един научнофантастичен роман и три исторически – два от един автор и един от друг. От фигура 3 се вижда, че както *минута* и *хвилинка*, така и *секунда* на двата езика са много по-чести в преводите на „Едем“ от С. Лем, отколкото в историческите романи, което явно следва от разликата в жанровете. Две от книгите, „Фараон“ от Б. Прус и „С огън и меч“ от Х. Сенкевич, са с един и същи български преводач и това обяснява сходството на честотите на *минута* и *момент* в тях; преводачката на „Кръстоносци“, както впрочем и украинският ѝ колега, избягва *момент*, вероятно от стилистични съображения (от друга страна тази дума се възприема като особено подходяща за научнофантастичния жанр: в преводите на „Едем“ двойката *момент* : *момент* отговаря на *moment* в полския оригинал само в 2 от 5 случая).

Фигура 3. Употреби на думи за кратки периоди време в българските и в украинските преводи на книгите от полския сектор (на 1 млн словоформи)

От фигура 4, която съпоставя честотите на някои двойки думи за време, виждаме, че освен за *минута:хвилина* и *секунда:секунда* по-съществена разлика между максималната и минималната честота (дължаща се във всеки случай на индивидуалните предпочитания на преводачите) се получава за *момент : мить*, *момент : хвилина* и *миг : мить*.

Фигура 4. Употреби на някои двойки думи за кратки периоди време в книгите от полския сектор (на 1 млн словоформи)

Същевременно някои особености на употребата на думите разкриват семантичните разлики между прототипичните им значения. С означението на неопределено количество *няколко* и(ли) *(де)кілька* например *минути : хвилин* се среща в корпуса 416 пъти, *секунди : секунд* – 140, *мига : секунд* – 15, *мига : хвилин* – 14 (със значение на кумулативно множествено число ‘кратка времева отсечка’), а *момента : моментів* – два пъти (със значение на дистрибутивно множествено число ‘няколко точки или кратки отсечки върху времевата ос’).

- (1) *Но след няколко мига изкачи седем-осем стъпала и извика: (Fг: О. дьо Балзак, „Йожени Гранде“)
Та за кілька хвилин він зайшов угору до половини сходів і гукнув:
Néanmoins, quelques moments après, il monta sept ou huit marches, et cria:*
- (2) *несъзнателното желание да се победи времето и смъртта, като се законсервират на лента макар и само няколко момента (R2: А. Беляев, „Човекът, който намери своето лице“)
несвідоме бажання перемогти час і смерть, законсервувавши на плівці хоч кілька моментів [...]*

Твърде показателна е и съчетаемостта на разглежданите съществителни с определения – прилагателни за продължителност: дълъг : довгий се среща най-много пъти с двойката минута : хвилина, а кратък : короткий – с миг : мить.

- (3) *Измина една цяла долга минута на напрежение, после вратата безшумно се отвори. (Bг: П. Вежинов, „Следите остават“)
Минула довга хвилина в напруженні, потім двері тихо відчинилися.*

Таблица 6. дълъг : довгий с думи за кратки периоди време

дълъг:довгий	—	хвилина	мить	секунда	хвиля	Σ
—		3			1	4
минута		7	2			9
миг	1		2	1		4
секунда				2		2
Σ	1	10	4	3	1	19

- (4) *После за един кратък миг някой от тях се заятва – и готово. (R2: А. Беляев, „Главата на професор Доуел“)
Потім на одну коротку мить хтось із них заговиться – і все.*

Таблица 7. кратък : короткий с думи за кратки периоди време

кратък:короткий	—	хвилина	мить	хвиля	Σ
—		1	9	2	12
минута		2	1		3
миг	8	5	15	3	31
момент			2		2
секунда			3		3
Σ	8	8	30	5	51

Особено впечатление правят парадоксалните двойки *минута:секунда* и *секунда:хвилина* (срещнати в корпуса съответно 7 и 51 пъти), които в някои случаи, като в примери (5–6), се дължат на грешки или волности на преводачите, но в други, като в (7–8), вероятно отразяват това, че общото значение ‘кратък период време’ е присъщо на думите в различни степени.

- (5) *Защото огън в самолет за десет минути го превръща във факел!*
(Fr: А. дьо Сент-Екзюпери, „Боен пилот“)
Bo za desyat sekundy vognon peretvorює літак на палаючий факел!
Car le feu, dans les dix secondes, change un avion en torche !
- (6) *Няколко секунди куполите, които приличаха на големи кошери от матовозелен метал, останаха в предишното положение [...]* (R1: И. Ефремов, „Сърцето на змията“)
Декилька хвилин ковпаки, схожі на великі вулики з матового зеленого металу, залишалися в попередньому положенні [...]
Несколько секунд колпаки, похожие на большие ульи из матового зеленого металла, оставались в прежнем положении [...]
- (7) *На господин дьо Фрилер бяха потребни само няколко минути, за да накара Матилд да му признае, че е дъщеря на неговия могъщ противник маркиз дьо Ла Мол.* (Fr: Стендал, „Червено и черно“)
Панові де Фрілеру потрібно було лише кілька секунд, щоб змусити Матильду признатись, що вона дочка його могутнього супротивника, маркиза де Ла-Моля.
Il ne fallut que quelques instants à M. de Frilair pour amener Mathilde à lui avouer qu'elle était la fille de son puissant adversaire, le marquis de La Mole.
- (8) *Той помълча секунда и после отново се обърна към мен:* (E1: У. Колинс, „Жената в бяло“)
Він помовчав хвилину, а тоді знов звернувся до мене.
He waited a moment, and then addressed himself once more to me.

И така, прототипичният *момент* както на български, така и на украински е точка от оста на времето; така може да се нарече и отсечка, но колкото по-дълга е тя, толкова по-малко вероятно е да бъде наречена *момент* и толкова по-вероятно е да се означаи като *минута* или *хвилина*. Що се отнася до *миг* и *мить*, тези думи заемат средно положение.¹³ Това обуславя и относително рядката употреба на двете „екстремални“ двойки *минута : момент* и *момент : хвилина* в сравнение със съседните им в таблица 2, в които едната дума е *миг* или *мить*.

От скосеността на лявата част на таблицата могат да се направят още два извода:

1. Думата *хвилина* в украински се употребява за неопределено кратко време по-охотно, отколкото българското ѝ съответствие *минута*. Това

може да се обясни с историята им: думата *минута* е относително нова и означава преди всичко времеви отрязък с точно определена и напълно осезаема продължителност, докато *хвилина* < *хвиля* е стара германска заемка с първоначално значение '(известно количество) време': ствнем. *hwīl(a)*, ср. съвр. нем. *Weile*, англ. *while* (Brückner 1985: 187, Rejzek 2001: 231).

2. Думата *момент* се употребява с по-голяма готовност (т.е. усвоена е по-силно) в български, отколкото в украински.¹⁴

Тези фактори обясняват разпределението на честотите на съответствията.

БЕЛЕЖКИ

¹ Статията представлява преработка, продължение и разширение на доклада (със същото заглавие) на автора и О. Сирук пред конференцията FASSBL-8 (*Eighth International Conference on Formal Approaches to South Slavic and Balkan Languages*), Дубровник, 19–21 септември 2012 г.

² Като примери на нискочестотни думи, които не разглеждаме, ще спомена бълг. *мигновение* и укр. *миттєвість* (съответно 6 и 7 употреби в корпуса).

³ Разликата се дължи основно на аналитичния характер на българския език и задължителната употреба на всички форми на копулата.

⁴ Основният фактор при набирането на текстове за изследването беше тяхната достъпност в електронен (в дигитални библиотеки) или в някои случаи в хартиен вид. Определена роля при избора изигра и условието всички сектори на корпуса да са със сходен размер. Има известна корелация между езиците на оригиналите и жанра на произведенията (исторически, криминален, приключенски, фантастичен), но нито един език не е представен само в един жанр.

⁵ В тези бройки не са включени употребите на изследваните думи в изречения или значителни по размер части от изречения, които изобщо липсват в текста на другия език, напр. *Там коленете ми се подкосяват, но намирам сили да се килна на страната, на която е здравият крак на Кат. Краката и ръцете ми се тресат || Коліна мені підгинаються, але я маю ще сили впасти набік так, аби Кач зсунувся на здорову ногу. Через кілька хвилин я поволі підводжуся. Руки й ноги в мене ще сильно тремтять* (Де: Е. М. Ремарк, „На Западния фронт нищо ново“); *Навярно точно така бе станало – в момент на разкаяние или самозабрава || Напевне, саме так воно й було* (Вг: П. Вежинов, „Везни“).

⁶ Става дума за сравнение на целите сектори. Съотношението може да е обратното за отделни произведения или автори: например В. Дрозд употребява думи за кратки периоди време четири пъти по-често от Е. Станев.

⁷ Разбира се, *минута* и *хвилина* имат и строго хронологичното значение '60 секунди', също както *секунда* има значението '60-та част от минутата'. Също така *момент* и в двата езика може да значи 'обстоятелство' или да назовава физична величина. Във всички изброени случаи обаче границата между значенията е размыта.

⁸ Високата честота на *хвиля* в „С огън и меч“ не е просто черта на личния стил на преводача Е. Литвиненко, защото в неговите преводи на книгите на К. Буличов за Алиса Селезньова тази дума се среща твърде рядко. Не е и механичен пренос

на полската дума *chwila*: от 12 употреби на *chwila* в „С огън и меч“, том I, гл. I, в украинския превод само на две отговаря *хвиля*.

⁹ Счита се, че тази дума е контракция от *момент* (Мельничук 1989: 437), но двете се различават както семантично (*мент* има само хронологично значение), така и граматично (в корпуса *момент* се среща в множествено число 64 пъти от 661, а *мент* – нито веднъж, макар че изобщо не е *singulare tantum*).

¹⁰ Етимологията на укр. *мить* не е известна, но се предполага, че е свързана с диалектната *мет* и оттам с глагола *метати* ‘мятам, хвърлям’ (Мельничук 1989: 447, 468). Ако е така, тогава произходът ѝ от корен на семелфактивен глагол я сближава с бълг. *миг* и ги прави естествена преводна двойка. Това обаче се отнася само за единственото число, защото *мить* се употребява в множествено число много рядко (само 9 пъти в корпуса), така че най-често съответствие на *миг*, когато е в множествено число или в бройна форма (общо 235 употреби), се оказва *хвилини* (114 пъти): *Такива мигове минават бързо || Таки хвилини минають швидко* (Е2: Дж. Голзуърди, „Сага за Форсайтови“).

¹¹ Става дума за „Тъй рече Заратустра“ от Ф. Ницше, „Децата на Хурин“ от Дж.Р.Р. Толкин, „Декамерон“ от Дж. Бокачо, „Омайната Десна“ от А. Довженко и „Сенките на забравените прадеди“ и част от разказите на М. Коцюбински.

¹² Тази закономерност има само едно изключение: двойката *момент:секунда* се среща 7 пъти (от тях 4 пъти в „Едем“ от С. Лем), а *секунда:момент* – нито веднъж.

¹³ Ср. анализа на Е. С. Яковлева на семантичните и стилистичните особености на съответните лексеми в руски език (Яковлева 1994: 102–141). Според нея в тази област на руската езикова картина на света се обособяват три времеви системи: ежедневно-битова (*минута*), надбитова (*миг*, *мгновение*) и рационално-аналитична (*момент*). Част от наблюденията са в сила също и за български и украински: напр. прилагателните за емоционална оценка като *щастлив:щасливий* не се срещат с лексемата *момент*, а прилагателните за рационална оценка като *подходящ: слушний* подчертано я предпочитат (пак там, стр. 112). От друга страна при бълг. *миг* и укр. *мить* няма силно изразена конотация за изключителност на времето: *всеки миг* се среща в разглежданите текстове 236 пъти със съответствия *кожна мить* (26 пъти), *будь-яка мить* (9) и *щомити* (28).

¹⁴ За това говори и отсъствието както в корпуса, така и в тълковния речник (Бусел 2005) на производното наречие *щомоменту* (‘всеки момент’) при 62 употреби на *щомити* ‘всеки миг’.

ЛИТЕРАТУРА

Бусел, ред. 2005: *Бусел, В. (гол. ред.)*. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ, Ірпінь: ВТФ „Перун“.

Мельничук, ред. 1989: *Мельничук, О. С. (гол. ред.)*. Етимологічний словник української мови, т. III (Кора–М). Київ.

Яковлева, 1994: *Яковлева Е. С.* Фрагменты русской языковой картины мира (модели пространства, времени и восприятия). Москва: Гнозис.

BRÜCKNER A. 1985. Słownik etymologiczny języka polskiego. Warszawa: Wiedza Powszechna.

REJZEK J. 2001. Český etymologický slovník. Voznice: Leda.

SIRUK, O., I. DERZHANSKI 2013. Linguistic Corpora as International Cultural Heritage: The Corpus of Bulgarian and Ukrainian Parallel Texts. – Digital Presentation and Preservation of Cultural and Scientific Heritage (III/2013), pp. 91–98.

Приложение: Състав на корпуса

Сектор Bg (български)

Павел Вежинов	Павел Вежинов
Везни	Терези [пер. Катерина Марущак-Зозуляк]
Следите остават	Следи залишаються [пер. I. Мавроді, I. Буше]
Андрей Гуляшки	Андрій Гуляшки
Открадването на „Даная“	Викрадення Даная [пер. Олександр Кетков]
Иван Давидков	Иван Давидков
Сбогом, Акрополис!	Прощай, Акрополю! [пер. Иван Луць]
Марко Марчевски	Марко Марчевський
Остров Тамбукту	Острів Тамбукту [пер. Иван Білик, Дмитро Білоус]
Богомил Райнов	Богомил Райнов
Няма нищо по-хубаво от лошото време	Нема нічого кращого за негоду [пер. Любим Копиленко]
Голямата скука	Велика нудьга [пер. Любим Копиленко]
Тайфуни с нежни имена	Тайфуни з ніжними іменами [пер. Марія Вакалюк-Дорошенко, Катерина Марущак-Зозуляк]
Денят не си личи по заранта	Ранок дня не визначає [пер. Юрій Чикирисов]
Не ме размивай	Не сміши мене [пер. С. Скірта, I. Сварник]
Емилиан Станев	Еміліян Станев
Легенда за Сибин, преславския княз	Легенда про Сибина, князя преславського [пер. Олександр Кетков]

Сектор De (немски)

Франц Кафка	Франц Кафка
Процесът [пр. Димитър Стоевски]	Процес [пер. Петро Таращук]
Томас Ман	Томас Манн
Доктор Фаустус [пр. Страшимир Джамджиев]	Доктор Фаустус [пер. Євген Попович]
Хайнрих Ман	Генріх Манн
Младостта на крал Анри IV [пр. Цветана Узунова-Калудиева]	Молоді літа короля Генріха IV [пер. Юрій Лісняк]
Фридрих Ницше	Фрідріх Ніцше
Тъй рече Заратустра [пр. Жана Николова-Гълъбова]	Так казав Заратустра [пер. Анатолій Онишко]
Ерих Мария Ремарк	Еріх-Марія Ремарк
Черният обелиск [пр. Борис Апостолов, Любен Цветаров]	Чорний обеліск [пер. Євген Попович]

На Западния фронт нищо ново [пр. Никола Георгиев]	На Західному фронті без змін [пер. Катерина Гловацька]
Херман Хесе	Герман Гесе
Степния вълк [пр. Недялка Попова]	Степовий вовк [пер. Євген Попович]

Сектор Е1 (английски)

Шарлот Бронте	Шарлотта Бронте
Джейн Еър [пр. Христо Кънев]	Джейн Ейр [пер. Петро Соколовський]
Ръдиард Киплинг	Редъярд Кіплінг
Книга за джунглата [пр. Цветан Стоянов]	Мауглі [пер. Всеволод Прокопчук]
Уилки Колинс	Уїлкі Коллінз
Лунният камък [пр. Никола Милев]	Місячний камінь [пер. Володимир Коробко, Леонід Суярко]
Жената в бяло [пр. Мариана Шипковенска]	Жінка у білому [пер. Олександр Мокровольський]
Артър Конан Дойл	Артур Конан Дойл
Баскервилското куче [пр. Тодор Вълчев]	Собака Баскервілів [пер. Микола Дмитренко]
Агата Кристи	Агата Крісті
Убийство на игрището за голф [пр. Аглика Маркова]	Запізнїла розплата [пер. Володимир Хижняк]
Оскар Уайлд	Оскар Уайльд
Портретът на Дориан Грей [пр. Красимира Тодорова]	Портрет Доріана Грея [пер. Ростислав Доценко]

Сектор Е2 (английски)

Уилям Голдинг	Вільям Голдінг
Повелителят на мухите [пр. Димитри Иванов]	Володар мух [пер. Соломія Павличко]
Джон Голзуърди	Джон Голсуорсі
Сага за Форсайтови [пр. Невена Розева]	Сага про Форсайтів [пер. Олександр Терех]
Чарлс Дикенс	Чарлз Діккенс
Големите надежди [пр. Невяна Розева]	Великі сподівання [пер. Ростислав Доценко]
Приключенията на Оливър Туист [пр. Нели Доспевска]	Пригоди Олівера Твіста [пер. Г. Пінчевська-Чекаль, Мар Пінчевський, Олександр Терех]
Джон Р. Р. Толкин	Джон Роналд Руел Толкін
Хобит [пр. Любомир Николов]	Гобіт, або Мандрівка за Імлисті гори [пер. Олександр Мокровольський]
Децата на Хурин [пр. Любомир Николов]	Діти Гуріна [пер. Катерина Оніщук]

Сектор Fg (френски)

Оноре дьо Балзак	Оноре де Балзак
Йожени Гранде [пр. Ерма Гечева]	Ежені Гранде [пер. Елеонора Ржевуцька]
Жул Верн	Жюль Верн
Децата на капитан Грант [пр. Жечо Обов]	Діти капітана Гранта [пер. Тамара Воронович]
Александър Дюма	Олександр Дюма
Тримата мускетари [пр. Йордан Павлов]	Три мушкетери [пер. Роман Терещенко]
Антоан дьо Сент-Екзюпери	Антуан де Сент-Екзюпері
Цитадела [пр. Росица Василева]	Цитадель [пер. Петро Тарашук]
Земя на хората, Боен пилот, Малкият принц [пр. Константин Константинов]	Планета людей, Військовий льотчик, Маленький Принц [пер. Анатолій Жаловський]
Нощен полет, Писмо до един заложник [пр. Константин Константинов]	Нічний політ, Лист до заручника [пер. Анатоль Перепадя]
Стендал	Стендаль
Червено и черно [пр. Атанас Далчев]	Червоне і чорне [пер. Єлизавета Старинкевич]

Сектор It (италиански)

Джовани Бокачо	Джованні Боккаччо
Декамерон [пр. Никола Иванов, Драгомир Петров]	Декамерон [пер. Никола Лукаш]
Умберто Еко	Умберто Еко
Името на розата [пр. Никола Иванов]	Ім'я рози [пер. Мар'яна Прокопович]
Махалото на Фуко [пр. Иван Иванов, Любен Любенов]	Маятник Фуко [пер. Мар'яна Прокопович]
Карло Колоди	Карло Коллоді
Приключенията на Пинокио [пр. Петър Благоев]	Пригоди Піноккіо [пер. Юрій Авдєєв]
Альберто Моравия	Альберто Моравіа
Чочарка [пр. Мария Касърова]	Чочара [пер. Петро Соколовський]
Джани Родари	Джанні Родарі
Джелсомино в Страната на лъжците [пр. Иван Белчев]	Джелсоміно в Країні брехунів [пер. Лько Корунець]

Сектор Pl (полски)

Станислав Лем	Станіслав Лем
Едем [пр. Огнян Сапарев]	Едем [пер. Дмитро Андрухів]
Болеслав Прус	Болеслав Прус
Фараон [пр. Димитър Икономов]	Фараон [пер. Марія Пригара]
Хенрик Сенкевич	Генріх Сенкевич
Кръстоносци [пр. Екатерина]	Хрестоносці [пер. Степан]

Златоустова]	Ковганюк]
С огън и меч [пр. Димитър Икономов]	Вогнем і мечем [пер. Євген Литвиненко]

Сектор R1 (руски)

Александър Богданов	Олександр Богданов
Червената звезда [пр. Росица Бърдарска]	Червона зоря [пер. Остап Нитка]
Александър Грин	Олександр Грін
Корабът с алените платна [пр. Илиана Владова]	Червоні вітрила [пер. Леонід Кононович]
Златната верига [пр. Атанас Далчев]	Золотий ланцюг [пер. Віктор Часник]
Иван Ефремов	Іван Єфремов
Сърцето на змията, Елинската тайна, Белият Рог, Атолт Факаофо, Заливът на дъгоцветните струи [пр. Иван Добрев]	Серце змії, Еллінський секрет, Білий ріг, Атол Факаофо, Бухта райдужних струменів [пер. Катерина Юречко]
Часът на Бика [пр. Борис Мисирков]	Година Бика [пер. Василь Іваніна]
Мъглявината Андромеда [пр. Николай Кетибов]	Туманність Андромеди [пер. Іван Соболь, Богдан Чайковський]
Аркадий и Борис Стругацки	Аркадій і Борис Стругацькі
Малчугана [пр. Марко Герджиков]	Малюк [пер. Анатолій Саган, Борис Щавурський]
Обитаемият остров [пр. Георги Димитров Георгиев]	Населений острів [пер. Станіслав Павловський]
Пикник край пътя [пр. Милан Асадуров]	Пікнік на узбіччі [пер. Анатолій Саган, Борис Щавурський]
Човекът от преизподнята [пр. Маргарита Златарова]	Хлопець із пекла [пер. Анатолій Саган, Борис Щавурський]
Понеделник започва в събота [пр. Симеон Владимиров]	Понеділок починається в суботу [пер. Анатолій Саган]
Алексей Толстой	Олексій Толстой
Аелита [пр. Валя Димитрова]	Аеліта [пер. Єлизавета Ромашко]
Гиперболоидът на инженер Гарин [пр. Донка Станкова]	Гіперболоїд інженера Гаріна [пер. Богдан Чайковський]

Сектор R2 (руски)

Александър Беляев	Олександр Беляєв
Ариел [пр. Йосиф Събев]	Аріель [пер. Петро Моргаєнко]
Човекът-амфибия [пр. Дона Минчева]	Людина-амфібія [пер. Л.Є. Вовчик]
Главатата на професор Доуел [пр. Йосиф Събев]	Голова професора Доуеля [пер. В. Козаченко]
Хойти-Тойти [пр. Златко Стайков]	Хойті-Тойті [пер. Наталія Свечникова]
Човекът, който намери своето лице [пр. Димитър Горчивкин]	Людина, що знайшла своє обличчя [пер. Олексій Федосенко]

Островът на изчезналите кораби [пр. Йосиф Събев]	Острів загиблих кораблів [пер. Інна Базилянська]
Скок в нищото [пр. Минка Златанова]	Стрибок у ніщо [пер. Д. М. Прикордонний]
Продавач на въздух [пр. Ана Беливанова]	Продавець повітря [пер. Григорій Кулінич]
Михаил Булгаков	Михайло Булгаков
Майстора и Маргарита [пр. Лиляна Минкова]	Майстер і Маргарита [пер. Микола Білоус]
Кир Буличов	Кір Буличов
Момиченцето, на което нищо не може да се случи [пр. Мая Халачева]	Дівчинка, з якою нічого не станеться [пер. Є. П. Литвиненко]
Приключение в бъдещето [пр. Детелина Канчева-Георгиева]	Сто років тому вперед [пер. Є. П. Литвиненко]
Пътешествието на Алиса [пр. Мая Халачева]	Подорож Аліси [пер. Є. П. Литвиненко]
Рожденият ден на Алиса [пр. Мая Халачева]	День народження Аліси [пер. Є. П. Литвиненко]
Селцето [пр. Любомир Николов, Васил Велчев]	Селище [пер. Ярослав Павлюк]
Половин живот [пр. Нина Ракева]	Половина життя [пер. Генік Віталій]
Александър Мирер	Олександр Мірер
Главното пладнє [пр. Мая Халачева]	„Головний полудень“ [пер. Анатолий Стась]

Сектор Uk (украински)

Олес Гончар	Олесь Гончар
Знаменосци [пр. Пенка Кънева]	Прапорonosці
Александър Довженко	Олександр Довженко
Омайната Десна [пр. Пенка Кънева]	Зачарована Десна
Володимир Дрозд	Володимир Дрозд
Слънцето, Белият кон Шептало, Писма от фронта [пр. Пенка Кънева]	Сонце, Білий кінь Шептало, Листи з фронту
Самотният вълк [пр. Пенка Кънева]	Самотній вовк
Ирий [пр. Симеон Владимиров]	Ірій
Павло Загребелни	Павло Загребельний
Роксолана [пр. Мария Петкова]	Роксолана
Васил Земляк	Василь Земляк
Лебедово ято [пр. Симеон Владимиров]	Лебедина зграя
Зелени мелници [пр. Симеон Владимиров]	Зелені Млини
Михайло Коцюбински	Михайло Коцюбинський
Fata morgana [пр. Петко Атанасов]	Fata morgana

Сенките на забравените прадеди [пр. Петко Атанасов]	Тіні забутих предків
Към грешния свят, Из книгата на живота, Persona grata, Intermezzo [пр. Петко Атанасов]	У грішний світ, Що записано в книгу життя, Persona grata, Intermezzo
На скалата, Смях [пр. Евгения Манолова]	На камені, Сміх

✉ Доц. д-р Иван Держански
 Секция „Математическа лингвистика“
 Институт по математика и информатика – БАН
 ул. „Акад. Г. Бончев“ бл. 8
 София 1113, България
iad58g@gmail.com

✉ Assoc. Prof. Ivan Derzhanski, PhD
 Department of Mathematical Linguistics
 Institute of Mathematics and Informatics – BAS
 Acad G Bonchev St, bldg 8
 1113 Sofia, Bulgaria
iad58g@gmail.com